

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXVIII. De interioribus effectibus charitatis. Et primo de gaudio quod est interior effectus consequens principalem actum charitatis qui est dilectio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

bonis proximi ad charitatem pertinet, secundum illud Iud. 1. ad Cor. 13. Charitas non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: sed hoc gaudium recipit permissionem tristitia, secundum illud Rom. 12. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus: ergo gaudium spirituale charitatis admisionem tristitia patitur.

¶ 2 Præ. Pnia sicut dicit Grego. est ante acta mala flere, & flenda iterum non committere: sed vera penitentia non est sine charitate. ergo gaudium charitatis haec tristitia admisionem.

¶ 3 Præ. Ex charitate contingit, quod aliquis desiderat esse cum Christo, secundum illud Philipp. 1. Desiderium habens dissolui, & esse cum Christo: sed ex isto desiderio sequitur in homine quaedam tristitia, secundum illud Psalm. 119. Hec mihi, quia incolatus meus prolongatus est. ergo gaudium charitatis recipit admisionem tristitia.

SED CONTRA est, quod gaudium charitatis est gaudium de diuina sapientia: sed huiusmodi gaudium non habet permissionem tristitia, secundum illud Sap. 8. Non habet amaritudinem conuersatio illius: ergo gaudium charitatis non patitur admisionem tristitia.

RESPON. Dicendum, quod ex charitate causatur duplex gaudium de Deo, sicut supra dictum est. Vnum quidem principale, quod est proprium charitatis, quo scilicet gaudemus de bono diuino secundum se considerato. Et tale gaudium charitatis permissionem tristitia non patitur, sicut nec illud bonum, de quo gaudetur, potest aliquam mali admisionem habere. Et ideo Apostolus dicit ad Philipp. 4. Gaudete in domino semper. Aliud autem est gaudium charitatis, quo gaudet aliquis de bono diuino, secundum quod participatur a nobis. Hec autem participatio potest impediri per aliud contrarium. Et ideo ex hac parte gaudium charitatis potest habere permissionem tristitia, prout si aliquis tristatur de eo, quod repugnat participationi diuini boni vel in nobis, vel in proximis, quos tanquam nos ipsos diligimus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fletus proximi non est, nisi de aliquo malo. Omne autem malum importat defectum participationis summi boni. Et ideo instantum facit charitas consistere proximo, in quantum participatio diuini boni in eo impeditur.

AD SECUNDUM dicendum, quod peccata detrahunt inter nos, & Deum, ut dicitur Isa. 59. Et ideo haec est ratio dolendi de peccatis preteritis nostris, vel etiam aliorum, in quantum per ea impeditur participatio diuini boni.

AD TERTIUM dicendum, quod quamuis in incolatu huius miseriae aliquo modo participemus diuini bonum per cognitionem, & amorem: tamen huius uitae miseria impedit a perfecta participatione diuini boni, qualis erit in patria. Et ideo haec tristitia, qua quis luget de dilatione gloriae, pertinet ad impedimentum participationis diuini boni.

ARTICVLVS III.

Utrum spirituale gaudium, quod ex charitate causatur, possit in nobis impleri.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod spirituale gaudium, quod ex charitate causatur, non possit in nobis impleri. Quot enim maius gaudium de Deo habemus, tanto gaudium eius in nobis magis impletur: sed numquam possumus tantum de Deo gaudere, quantum dignum est ut de Deo gaudeatur: quia sepe bonitas eius, quae est infinita, excedit

gaudium creature, quod est finitum. ergo gaudium de Deo numquam potest impleri.

¶ 2 Præ. Illud, quod est impletum, non potest esse maius: sed gaudium etiam beatorum potest esse maius, quia gaudium unius est maius, quam alterius. ergo gaudium de Deo non potest in creatura impleri.

¶ 3 Præ. Nihil aliud uidetur esse comprehensio, quam cognitionis plenitudo: sed sicut uis cognoscitiua creature est finita, ita uis appetitiua eiusdem. Cum ergo Deus non possit ab aliqua creatura comprehendi, uidetur quod non possit alicuius creature gaudium de Deo impleri.

SED CONTRA est, quod Dominus discipulis dicit Ioan. 15. Ut gaudium meum in uobis sit, & gaudium uestrum impleatur.

RESPON. Dicendum, quod plenitudo gaudii potest intelligi dupliciter. Vno modo ex parte rei, de qua gaudetur, ut scilicet tantum gaudeatur de ea, quantum est dignum de ea gauderi. Et sic solum Dei gaudium est plenum de seipso, quia gaudium Dei est infinitum, & hoc est condignum infinite bonitati Dei: cuiuslibet autem creature gaudium oportet esse finitum. Alio modo potest intelligi plenitudo gaudii ex parte gaudentis. Gaudium autem comparatur ad desiderium, sicut quies ad motum, ut supra dictum est, cum de passionibus ageretur. Est autem quies plena, cum nihil restat de motu: unde tunc gaudium est plenum, quando iam nihil desiderandum restat. Quando autem in hoc mundo sumus, non cessat in nobis desiderii motus: quia adhuc restat, quod Deo magis appropinquemus per gratiam, ut ex supradictis patet: sed quando iam ad beatitudinem perfectam peruenimus, nihil desiderandum restabit, quia ibi erit plena Dei fruitio, in qua homo obtinebit quod etiam circa alia bona desiderauerit, secundum illud Psalm. 102. Qui replet in bonis desiderium tuum. Et ideo quiescet desiderium non solum quo desideramus Deum, sed etiam erit omnium desideriorum quies: unde gaudium beatorum est perfecte plenum. Et est superplenum: quia plus obtinebunt, quam desiderare iusserunt. Non enim in cor hominis ascendit, que preparauit Deo diligenter se, ut dicitur 1. ad Cor. 2. Et hoc est, quod dicitur Luc. 6. Mensuram bonam, & superfluentem dabunt in sinum uestrum: quia cum nulla creatura sit capax gaudii de Deo ei condigni, inde est, quod istud gaudium omnino plenum non capit in homine, sed potius homo intrat in ipsum, secundum illud Matth. 25. Intra in gaudium domini tui.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa procedit de plenitudine gaudii ex parte rei, de qua gaudetur.

AD SECUNDUM dicendum, quod cum peruenimus fuerit ad beatitudinem, unusquisque attinget terminum sibi praefixum ex predestinatione diuina, nec restabit ulterius aliquid quo tendatur: quamuis in illa terminatione unus perueniat ad maiorem propinquitatem Dei, alius ad minorem. Et ideo unus cuiusque gaudium erit plenum ex parte gaudentis, quia unus cuiusque desiderium plene quietabitur: erit tamen gaudium unius maius, quam alterius, propter pleniorum participationem diuinae beatitudinis.

AD TERTIUM dicendum, quod comprehensio importat plenitudinem cognitionis ex parte rei cognita, ut scilicet tantum cognoscatur res, quantum cognosci potest. Habet tamen etiam cognitio aliquam plenitudinem ex parte cognoscentis, sicut & de gaudio dictum est. Unde & Apostolus dicit ad Coloss. 1. Implemini agnitione uoluntatis eius in omni sapientia, & intellectu spirituali.

1. 2. 9. 25. ar. 1. & 2. & 4.

9. 24. ar. 4. & 7.

In corp. art.

